ANMED 18 2020, 65-68

2019 Xanthos Studies

2019 Yılı Ksanthos Çalışmaları

Burhan VARKIVANÇ

During the 2019 studies carried out between 09 July - 06 September 2019, epigraphic studies were carried out in addition to excavations in the theater, synagogue, chimney building and triconch-planned church.[1]

Theater (A. Dönmez): Research began where the excavations had terminated in 2018. It focused on the area where the architectural elements of the stage building were moved to better understand the architectural arrangement of the stage building and to make a detailed reconstruction proposal. In this context, some of the architectural elements belonging to each floor of the two-story stage building were drawn.

Synagogue (S.E. Üstündağ): As a result of the examination of the chapel-like structure (fig. 1) on the opposite slope of the Lycian acropolis, the idea arose that the building could be a synagogue with an apse. The building measures 4.75m x 10m with a single nave and narthex and an apse protruding in a southeasterly direction. In synagogues the apse, which is called an "ehal" where scrolls of sacred texts are placed, does not start from the ground level inside, but is elevated on a wall.

Chimney Building (S.E. Üstündağ): Among the Byzantine-period buildings in the east of the square where two city streets intersect, a structure called the "Chimney Building" attracts attention (fig. 2). The building belongs to the 12th-13th centuries. It has a fireplace with an intact chimney. Understood from the ruins is that there were five fireplaces in that period. This rare interesting building, which measures 9.5m x 18m, has

1 For their support and contributions, we would like to thank the General Directorate of Cultural Heritage and Museums, the Akdeniz University Rectorate, the Koç University Stavros Niarchos Foundation Center for Late Antique and Byzantine Studies (GABAM), Kaş Municipality and our Ministry Representative H. Uğuz.

09 Temmuz - 06 Eylül 2019 tarihleri arasında sürdürülen 2019 yılı çalışmalarında tiyatro, sinagog, bacalı yapı ve trikonkhos planlı kilisede kazı çalışmaları yanında epigrafik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.[1]

Tiyatro *(A. Dönmez): Kazı çalışmalarının 2018 yılında sonlandırıldığı yapıdaki araştırmalar sahne binasının mimari düzenlemesinin daha iyi anlaşılması ve detaylı bir rekonstrüksiyon önerisinin gerçekleştirebilmesi amacıyla sahne binasına ait mimari elemanların taşındığı alanda yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda iki katlı sahne binasının her katına ait olan mimari elemanlardan bazılarının çizimi yapılmıştır.*

Sinagog *(S.E. Üstündağ): Lykia akropolünün karşı yamacında şapel benzeri yapının (Res. 1) incelemesi sonucunda yapının apsis tipi ile bir sinagog olabileceği fikri doğmuştur. Yapı 4.75m x 10m ölçülerinde, tek nefli ve nartheksli olup güneydoğu yönünde dışa taşkın bir apsisi vardır. Sinagoglarda, içine kutsal metin rulolarının yerleştirildiği "ehal" adı verilen apsis, içte zemin seviyesinden başlamaz, bir duvar üzerinde yükselir.*

Bacalı Yapı *(S.E. Üstündağ): Kentin iki caddesinin kesiştiği meydanın doğusundaki Bizans Dönemi yapıları arasında "Bacalı Yapı" olarak adlandırılmış bir yapı dikkat çekicidir (Res. 2). 12.-13. yy.'a ait yapıda, bacası sağlam durumda bir adet ocak mevcuttur ve kalıntılardan, döneminde toplam 5 ocak bulunduğu anlaşılmaktadır. 9.5 x 18 m boyutlarındaki eşine az rastlanan ilginç yapı, güneyde sundurmalı kuzeyde ise 3 odaya ayrılmış simetrik bir mimariye sahiptir. Ocaklara yakın noktalarda*

1 Destek ve katkılarından dolayı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne, Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü'ne, Koç Üniversitesi Stavros Niarchos Vakfı Geç Antik Çağ ve Bizans Araştırmaları Merkezi (GABAM) Müdürlüğü'ne, Kaş Belediye Başkanlığı'na ve Bakanlık temsilcimiz H. Uğuz'a teşekkürlerimizi sunarız.

FIG. 1 Synagogue (?)

RES. 1 Sinagog (?)

FIG. 2 Chimney structure, general view

RES. 2 Bacalı Yapı. Genel görünüş

symmetrical architecture with a porch on the south and a symmetrical architecture divided into three rooms on the north. Although the very dense metal slags found in our explorations close to the furnaces make us think that the structure was a metal workshop, the number of

yapılan sondajlarda çok yoğun metal cürufları ele geçen yapının metal atölyesi olduğunu düşündürse de ocak ve niş sayısı yanında pişirme kapları parçaları, yapıda yemek pişirildiğinin göstergesi olmalıdır. 1990'lı yıllara kadar 2 ocağının baca seviyesine kadar ayakta olduğu

FIG. 3
Chimney structure, fireplace 1

RES. 3
Bacalı Yapı. 1 Nolu Ocak

fireplaces and niches as well as the parts of the cooking pots indicate that the building was used as a place for cooking. Partial support and repair work was carried out due to the risk of collapse of some walls of the building These were understood to have been standing up to the chimney level until the 1990s, as well as the single-chimney fireplace in the east (fig. 3).

Triconch Basilica (S.E. Üstündağ): A detailed plan of the Triconch Basilica (fig. 4), dated to the sixth century and located in the middle of the Lower Agora, was drawn. Additionally, explorations were carried out to reveal

anlaşılan yapının bazı duvarlarının ve doğu yöndeki tek bacalı ocağının da yıkılma tehlikesi içermesi nedeniyle kısmi destekleme ve onarım çalışması gerçekleştirilmiştir (Res. 3).

Trikonkhos Bazilika *(S.E. Üstündağ): Aşağı Agora ortasında yer alan ve 6. yy.'a tarihlenen Trikonkhos Bazilika'nın (Res. 4) detaylı planının çizilmesi yanında yapının bazı mimari özelliklerinin ortaya çıkarılabilmesi için sondaj çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Kilisenin bema kısmını teşkil eden trikonkhos planlı kısmın yıkılmış haldeki yapı malzemesi neredeyse bütünüyle ve toprak*

FIG. 4 Triconch Basilica

RES. 4 Trikonkhos Bazilika

some architectural features of the building. The building material of the part planned as a triconch, which constitutes the bema of the church, can be almost completely seen on the ground level. All of the columns, capitals, architrave blocks and arch stones that make up the templon stand in a demolished condition. Although the postaments of the inner part of the church were uncovered in situ, the columns and the material of the superstructure had been removed from the area. The basilical part, which appears to have been demolished after the Early Byzantine period, was later used as a cemetery, and the mosaic floor in the middle and side naves was destroyed during this period.

Epigraphic Studies (N. Tüner Önen): In 2019 studies were carried out in the excavation depot, the necropolis and at Aklar. During the studies carried out in the early-period necropolis along the north-northeast slopes of the Roman acropolis, new grave inscriptions were found. An inscription found on a rock-cut tomb in the Asarcık settlement in the Sahil Aklar locality of Aklar village, 8 km northeast of Xanthos, was recorded.

üzerinde görülür halde mevcuttur. Templonu oluşturan sütunlar, sütun başlıkları, arşitrav blokları ve kemer taşlarının tamamı yıkıldıkları vaziyette durmaktadır. Kilisenin iç bölümüne ait postamentler in situ olarak ele geçmesine karşın sütunlar ve üst yapıya ait malzeme alandan taşınmıştır. Erken Bizans Dönemi sonrası yıkıldığı anlaşılan bazilikal kısım, sonrasında mezarlık alanı olarak kullanılmış ve bu süreçte orta ve yan neflerdeki mozaik zemin tahrip edilmiştir.

Epigrafi Çalışmaları *(N. Tüner Önen): 2019 yılı çalışmaları kazı deposu, nekropolis ve Aklar'da yürütülmüştür. Kentin Roma akropolisinin kuzey-kuzeydoğu etekleri boyunca devam eden erken dönem nekropolisinde sürdürülen çalışmalar sırasında yeni mezar yazıtları tespit edilmiştir. Kentin 8 km kuzeydoğusundaki Aklar Köyü, Sahil Aklar mevkisindeki Asarcık yerleşiminde bir kaya mezarı üzerindeki yazıt kayda geçirilmiştir.*